

Udkast af 30.03.11 til

Forslag

til

Lov om ændring af lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og daghøjskoler samt om Folkeuniversitetet

(Demokratisk medborgerskab, styrkelse af folkeoplysningens lokale forankring, mindre bureaukrati m.v.)

§ 1

I lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og daghøjskoler samt om Folkeuniversitetet, jf. lovbekendtgørelse nr. 535 af 14. juni 2004, som ændret ved § 2 i lov nr. 593 af 24. juni 2005, lov nr. 1593 af 20. december 2006, § 8 i lov nr. 561 af 6. juni 2007 og lov nr. 1523 af 27. december 2009, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 indsættes efter ”få anvist lokaler”: ”, jf. dog § 6, stk. 1, nr. 3, og § 21, stk. 6”.
2. I § 4, stk. 2, nr. 5, ændres ”§ 8, stk. 5” til: ”§ 7, stk. 3”, og i § 4, stk. 3, nr. 6, indsættes efter ”foreningens formål”: ”, jf. § 14, stk. 3”.
3. I § 5, stk. 1, 2. pkt., § 21, stk. 1, og § 28 ændres ”Folkeoplysningsudvalget” til: ”Kommunalbestyrelsen”.
4. I § 5, stk. 8, ændres ”Folkeoplysningsudvalget afgør, jf. § 37, stk. 4,” til: ”Kommunalbestyrelsen afgør”.
5. I § 6, stk. 1, nr. 1, slettes ”og”, i § 6, stk. 1, nr. 2, ændres ”jf. kapitel 5.” til: jf. kapitel 5, og”, og som nyt nr. indsættes:
”3) til udviklingsarbejde inden for lovens område.”
6. I § 6, stk. 2, indsættes efter ”inden for lovens område”: ”, herunder ved indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver”.
7. § 7 affattes således:
”Formålet med den folkeoplysende voksenundervisning er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab samt med udgangspunkt i undervisningen at øge deltagernes almene og faglige indsigt og færdigheder. Sigtet er at styrke den enkeltes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.
Stk. 2. Den folkeoplysende voksenundervisning omfatter undervisning, studiekredse, foredragsvirksomhed og debatskabende aktiviteter, hvortil der er knyttet deltagerbetaling, jf. dog § 8, stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, beslutte at fravige kravet om deltagerbetaling. Kommunalbestyrelsen fastsætter regler herom.
Stk. 3. Der kan ikke ydes tilskud til formelt kompetencegivende undervisning.
Stk. 4. Den folkeoplysende voksenundervisning skal stå åben for alle. Kommunalbestyrelsen kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, godkende denne for en bestemt afgrænset deltagerkreds.”

8. § 8 affattes således:

”§ 8. Grundtilskud ydes til foreningen til aflønning af lærere og ledere inden for den folkeoplysende voksenundervisning, jf. §§ 1 og 7. Aflønning m.v. skal være i overensstemmelse med reglerne fastsat i medfør af § 52. Den folkeoplysende virksomhed skal forestås af en eller flere ledere.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes supplerende grundtilskud til udgifter til aflønning m.v. af ledere og lærere inden for den folkeoplysende voksenundervisning efter dette kapitel for deltagere med handicap i relation til undervisningen i et konkret emne.

Stk. 3. Den enkelte forening afsætter 10 pct. af beløbsrammen, jf. stk. 1, til debatskabende aktiviteter, der kan afregnes på andre udgiftstyper end lærer- og lederløn. Aktiviteterne skal opfylde betingelserne i §§ 1 og 7. Det er ikke en betingelse, at der er knyttet deltagerbetaling til aktiviteter, der får tilskud af denne pulje. Ved finansårets udgang skal der ske tilbagebetaling af ikke forbrugte tilskud af puljen. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte, at mindre, uforbrugte tilskud af puljen overføres til næste års pulje.

Stk. 4. Den enkelte forening kan af beløbsrammen fratrukket 10 pct., jf. stk. 1 og 3, afsætte op til 40 pct. til aktiviteter inden for lovens formål, jf. §§ 1 og 7, der er tilrettelagt som fleksible tilrettelæggelsesformer, som kan afregnes på andre udgiftstyper end lærer- og lederløn.

Stk. 5. Undervisningsministeren fastsætter regler om anvendelse af de puljer, der er nævnt i stk. 3 og 4. Kommunalbestyrelsen kan under hensyntagen til de af undervisningsministeren fastsatte regler fastsætte nærmere retningslinjer for anvendelse af puljerne.”

9. Efter § 8 indsættes som § 8 a:

”§ 8 a. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der, jf. § 6, stk. 2, ydes særlige tilskud til følgende formål:

- 1) Nedsættelse af deltagerbetaling for særlige grupper.
- 2) Undervisning m.v., der forudsætter små hold.
- 3) Indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver.”

10. I § 10, stk. 1, § 18, stk. 1, § 21, stk. 3, § 23, stk. 1 og 2, og § 43, stk. 5, 3. pkt., ændres ”folkeoplysningsudvalget” til ”kommunalbestyrelsen”.

11. § 11 affattes således:

”§ 11. Inden for den beløbsramme, der er til rådighed efter § 6, stk. 1, nr. 1, ydes der tilskud efter dette kapitel til aktiviteter inden for den folkeoplysende voksenundervisning, fordelt på grundtilskud, jf. § 8, og særlige tilskud, jf. § 8 a. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en vægtning mellem fag og emner.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen fastsætter en tilskudsmodel ud fra lokale forhold. Grundlaget for beregningen af tilskuddet skal fremgå af modellen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens samlede tilskud til folkeoplysende voksenundervisning efter dette kapitel må ved afregningen ikke overstige 1/3 af foreningernes samlede udgifter til

- 1) aflønning m.v. af ledere og lærere og
- 2) inden for fleksible tilrettelæggelsesformer udgifter til etablering af internetadgang til undervisere på hold inden for fjernundervisning, til undervisningsmaterialer af ikkeblivende værdi, til lokaler og til annoncering, der kan henføres direkte til de hold, der gennemføres inden for fleksible tilrettelæggelsesformer.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsens supplerende og særlige tilskud ydet efter § 8, stk. 2 og 3, samt § 8 a og foreningernes udgifter til aflønning af ledere og lærere m.v. til undervisning efter § 8, stk. 2 og 3, samt § 8 a er ikke omfattet af begrænsningen i stk. 3.

Stk. 5. En kommunalbestyrelses samlede tilskud for deltagere med handicap i relation til undervisning i et konkret emne, jf. § 8, stk. 2, må ikke overstige 8/9 af udgifterne til aflønning m.v. af ledere og lærere i forbindelse med denne undervisning.”

12. § 14 affattes således:

”§ 14. Formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab samt med udgangspunkt i aktiviteten og det forpligtende fællesskab at styrke folkeoplysningen. Sigtet er at styrke medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Stk. 2. Det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde rummer idræt samt idébestemt og samfundsengagerende børne- og ungdomsarbejde, hvortil der er knyttet deltagerbetaling. Kommunalbestyrelsen kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, beslutte at fravige kravet om deltagerbetaling. Kommunalbestyrelsen fastsætter regler herom.

Stk. 3. En frivillig folkeoplysende forening skal stå åben for alle, som tilslutter sig foreningens formål. Kommunalbestyrelsen kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, godkende aktiviteter for en bestemt afgrænset deltagerkreds som frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde.”

13. I § 18, *stk. 1*, ændres ”udvalget” til ”kommunalbestyrelsen”.

14. I § 21, *stk. 5, 1. pkt.*, indsættes efter ”aktiviteten”: ”, jf. dog stk. 6”, og 3. pkt. ophæves.

15. Efter § 21, *stk. 5*, indsættes som stk. 6 og 7:

”*Stk. 6.* Har kommunalbestyrelsen ydet tilskud til en aktivitet efter § 6, stk. 1, nr. 3, anvises der lokaler til denne aktivitet efter stk. 1-4.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen kan forlange at få de oplysninger, som er nødvendige for en vurdering af, om et anvist lokale er anvendt ud fra de forudsatte betingelser for folkeoplysende virksomhed efter loven.”

16. § 22, *stk. 4, 3. pkt.*, § 24, *stk. 3*, og § 33, *stk. 4, 2. pkt.*, ophæves.

17. Overskriften før § 34 ophæves, og § 34 affattes således:

”§ 34. Kommunalbestyrelsen vedtager og offentliggør en politik for den folkeoplysende virksomhed i kommunen, som skal angive følgende:

- 1) Målsætninger for borgernes deltagelse i folkeoplysende voksenundervisning og folkeoplysende foreningsaktiviteter.
- 2) Rammer for den folkeoplysende voksenundervisning og den folkeoplysende foreningsaktivitet, herunder de fysiske rammer.
- 3) Samspil og sammenhæng mellem støtteberettigede folkeoplysningsaktiviteter og selvorganiserede grupper og aktiviteter, herunder rammer for den kommunale udviklingspulje, jf. § 6, stk. 1, nr. 3.
- 4) Samspil mellem den folkeoplysende virksomhed og øvrige politikområder, herunder muligheder for partnerskaber med frivillige aktører fra folkeoplysningsområdet, jf. § 6, stk. 2.
- 5) Afgrænsning af folkeoplysningsaktiviteter i forhold til tilgrænsende aktiviteter.
- 6) Omfanget og karakteren af brugerinddragelsen af den folkeoplysende virksomhed i kommunen, jf. § 35.”

18. § 35 affattes således:

”§ 35. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at den folkeoplysende virksomhed i kommunen inddrages i alle sammenhænge af generel betydning for denne virksomhed, herunder forud for vedtagelsen af

- 1) den i § 34 nævnte folkeoplysningspolitik,
- 2) kommunens budget for den folkeoplysende virksomhed i kommunen og
- 3) kommunens regler for tilskud til den folkeoplysende virksomhed i kommunen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i nærmere angivet omfang henlægge sine opgaver i henhold til denne lov til et udvalg med repræsentation for den virksomhed, der får tilskud efter kapitel 4 og 5.”

19. §§ 35 a - 39 ophæves.

20. Overskriften før § 40 ophæves og § 40 affattes således:

”§ 40. Udgifterne ved virksomheden i et udvalg, som kommunalbestyrelsen har henlagt opgaver til i henhold til denne lov, jf. § 35, afholdes af kommunalbestyrelsen, der stiller sekretariatsbistand til rådighed.

Stk. 2. For deltagelse i møder i et udvalg, som kommunalbestyrelsen har henlagt opgaver til i henhold til denne lov, jf. § 35, kan der ydes medlemmerne diæter, erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og befordringsgodtgørelse m.v. i overensstemmelse med reglerne i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter regler om vederlæggelse af formænd for udvalg, som kommunalbestyrelsen har henlagt opgaver til i henhold til denne lov, jf. § 35.”

21. Overskriften før § 41 ophæves og i § 41 ændres ”folkeoplysningsudvalgets afgørelser” til: ”afgørelser fra et udvalg, som kommunalbestyrelsen har henlagt opgaver til i henhold til denne lov, jf. § 35”.

22. § 42 ophæves.

23. I § 43, *stk. 5, 1. pkt.*, ændres ”§ 8, stk. 2” til ”§ 8, stk. 3”.

24. I § 45, *stk. 7*, ændres ”efter bestemmelserne i §§ 25-28” til: ”efter bestemmelserne i §§ 25, 27 og 28”.

25. I § 45 a, *stk. 1, nr. 2*, indsættes efter ”tilrettelagt for voksne”: ”, der bl.a. kan fremme demokrati-forståelse og aktivt medborgerskab”.

26. I § 46 indsættes efter ”undervisnings- og foredragsvirksomhed”: ” samt fremme af demokrati-forståelse og aktivt medborgerskab”.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. august 2011 og har virkning for ansøgninger om tilskud og lokaler, der vedrører finansåret 2012.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

I oktober 2010 blev Folkeoplysningsudvalgets rapport *Folkeoplysningens samfundsmæssige betydning* offentliggjort.

Folkeoplysningsudvalgets rapport har fokus på en modernisering af folkeoplysningsloven med fokus på mindre bureaukrati, demokratisk medborgerskab og en styrkelse folkeoplysningens lokale forankring. Rapporten har endvidere fokus på forsøg og udvikling i form af f.eks. etablering af et videntcenter for folkeoplysning og på folkeoplysningens betydning på tre områder: uddannelse, sundhed og integration. Endelig har udvalget foreslået, at der etableres et dialogforum mellem folkeoplysningens aktører og offentlige myndigheder, hvor den videre udvikling af området løbende kan evalueres og drøftes.

Folkeoplysningen ser anderledes ud i dag, end da den tog sin spæde begyndelse i midten af 1800-tallet med grundlæggelsen af de første højskoler. Ikke desto mindre har den stadig en vigtig rolle at spille, og det skal en modernisering af folkeoplysningsloven være med til at sikre. Folkeoplysningsudvalgets rapport er et godt grundlag for det arbejde.

Med dette lovforslag gennemføres en række af forslagene i folkeoplysningsudvalgets rapport.

1.1. Lovforslagets hovedpunkter

Lovforslaget indebærer en ændring af lovens formålsbestemmelser, således at demokratiforståelse og aktivt medborgerskab indgår direkte i lovteksten.

Derudover indeholder lovforslaget forslag om indførelse af en forpligtelse for kommunerne til at vedtage en kommunal folkeoplysningspolitik og pligt til at sikre brugerindflydelse i kommunerne bl.a. på den kommunale folkeoplysningspolitik. Forpligtelsen til at sikre brugerindflydelse erstatter de frivillige kommunale folkeoplysningsudvalg. De nye regler om brugerindflydelse indebærer således tillige en forenkling af folkeoplysningslovens regler.

Lovforslaget åbner endvidere for udvikling af nye organisationsformer og samarbejder mellem de eksisterende aktører på området. Der er således forslag om etablering af en kommunal udviklingspulje og nye muligheder for kommunen til at indgå partnerskabsaftaler med de folkeoplysende aktører.

Særligt for så vidt angår folkeoplysningens potentiale for at imødekomme nye borgere og udsatte borgere i det danske samfund, gives der med lovforslaget adgang til at fravige kravet om deltagerbetaling i forbindelse med folkeoplysende aktiviteter med støtte efter folkeoplysningsloven.

Endvidere gives der mulighed for i særlige tilfælde at oprette lukkede hold for en bestemt afgrænset deltagerkreds. På voksenundervisningsområdet er der tale om en udvidelse i forhold til gældende regler, og for de frivillige foreninger er der tale om en ny mulighed. Formålet er, at borgere, for

hvem foreningslivet er ukendt og uanvendt, får en særlig mulighed for at blive introduceret til foreningslivet.

Endelig foreslås en forenkling af tilskudssystemet på området for den folkeoplysende voksenundervisning samt en udvidelse af anvendelsesområdet for fleksible tilrettelæggelsesformer.

Det bemærkes, at Folkeoplysningsudvalget har foreslået, at de nuværende regler om tilskud til politisk og religiøst ungdomsforeningsarbejde i forbindelse med en lovrevision gøres tydeligere, således at loven bliver enklere at administrere for kommuner og foreninger. Regeringen kan tilslutte sig forslaget, men finder, at spørgsmålet skal reguleres i folkeoplysningsbekendtgørelsen med hjemmel i folkeoplysningslovens § 20 på samme vis, som emner og aktiviteter inden den folkeoplysende voksenundervisning er afgrænset i folkeoplysningsbekendtgørelsens § 3 med hjemmel i lovens § 13. Efter vedtagelsen af dette lovforslag, vil en revision af folkeoplysningsbekendtgørelsen finde sted, i hvilken forbindelse dette forslag vil indgå.

1.2. Folkeoplysningsudvalgets rapport – lovforslagets baggrund

Det fremgår af regeringsgrundlaget "Mulighedernes Samfund", at regeringen vil styrke bevidstheden om Danmark som et demokratisk samfund. Regeringen nedsatte på den baggrund et Folkeoplysningsudvalg, der skulle se på, hvordan folkeoplysningens samfundsmæssige betydning kan styrkes. Endvidere skulle udvalget bl.a. vurdere mulighederne for at afbureaukratisere folkeoplysningsloven.

Udvalget har været sammensat af 1 repræsentant fra KL, 2 repræsentanter fra Dansk Folkeoplysnings Samråd, 1 repræsentant fra Folkehøjskolernes Forening i Danmark, 1 repræsentant fra Dansk Ungdoms Fællesråd, 1 repræsentant fra Idrættens Fællesråd og 4 personligt udpegede medlemmer, herunder formanden.

I oktober 2010 blev Folkeoplysningsudvalgets rapport offentliggjort. Den indeholder en lang række forslag, som kræver ændring af folkeoplysningsloven eller andre regelsæt, herunder vedrørende folkehøjskoler og realkompetence på voksen- og efteruddannelsesområdet. Der er endvidere forslag om forsøg og udvikling m.v. samt en række forslag med opfordringer til regeringen og andre aktører.

Regeringen ønsker at gennemføre hovedparten af forslagene fra udvalgsrapporten. De forslag, der kræver lovændring, er indeholdt i nærværende lovforslag. De øvrige forslag behandles i andre sammenhænge, som beskrives nedenfor.

Kun enkelte forslag fra rapporten vil ikke blive gennemført af regeringen.

Udvalgsrapporten omtaler således en forenkling af reglerne for lokaletilskud til frivillige foreninger, der giver mere kommunal frihed til at prioritere kommunale midler inden for området. Der er ikke tale om et forslag fra det samlede udvalg, da der ikke kunne opnås enighed herom. Under henvisning hertil, fremsætter regeringen ikke forslag herom.

Derudover har regeringen afvist at gennemføre et enkelt forslag fra Folkeoplysningsudvalget, hvorefter tilskud til avu-forløb og hf-enkeltfag reduceres for kursister, der ikke går til prøver og eksamen, og provenuet heraf anvendes til finansiering af øget tilskud til den folkeoplysende voksenundervisning. Regeringen finder det imidlertid ikke hensigtsmæssigt at flytte midler fra kompetence-

givende uddannelse til ikke-kompetencegivende uddannelse. Det skal tillige bemærkes, at regeringens genopretningsplan i forvejen medfører en afgrænsning af målgruppen for så vidt angår avu-forløb og hf-enkeltfag.

1.2.1. Realkompetencevurdering

Den folkeoplysende voksenundervisning bidrager allerede i dag til realkompetencearbejdet i forhold til vejledning, afklaring og dokumentation af deltagernes realkompetencer i kraft af voksenundervisningens særlige tilgang til arbejdet. Realkompetencearbejdet har gavnlig effekt i forhold til at øge den enkeltes motivation til yderligere uddannelse, da det synliggør de kompetencer, den enkelte har.

Det er Folkeoplysningsudvalgets opfattelse, at hele det frie folkeoplysende område kan bidrage endnu mere til realkompetencearbejdet, end den gør i dag. På den baggrund indeholder Folkeoplysningsudvalgets rapport fire forslag om, hvordan folkeoplysningens særlige karakter kan virke i endnu bedre samspil med de muligheder, der i dag er i forbindelse med vurdering af realkompetencer.

Undervisningsministeriet har som opfølgning på lovovervågningen af lov nr. 556 af 6. juni 2007 om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område (Udbygning af anerkendelse af realkompetence på voksen- og efteruddannelsesområdet m.v.) og Folkeoplysningsudvalgets rapport udarbejdet en national handlingsplan for anerkendelse af realkompetencer på VEU-området. Handlingsplanen indeholder initiativer, som skal støtte en bredere implementering af ordningerne om realkompetencevurdering i uddannelserne. Planen indeholder både initiativer på tværs af uddannelserne og specifikke initiativer for de enkelte uddannelsesområder.

Undervisningsministeriet nedsætter i foråret 2011 en arbejdsgruppe, som skal deltage i arbejdet med at gennemføre den tværgående handlingsplan med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutionerne og folkeoplysningen.

I forlængelse heraf vil det eksisterende elektroniske værktøj til dokumentation af realkompetencer, erhvervet inden for folkeoplysningen, blive evalueret og videreudviklet i 2012 og 2013. Der er afsat i alt 1 mio. kr. hertil af Undervisningsministeriets forsøgs- og udviklingsmidler.

1.2.2. Forsøg og udvikling

Folkeoplysningsudvalget har foreslået, at der etableres et videncenter for den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige børne- og ungdomsarbejde. Videncenterets opgaver er bl.a. at følge, diskutere og stille forslag til kvalitetssikring og dokumentation af den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige børne- og ungdomsarbejdes virke, herunder statistikker, evaluering og undersøgelser m.v.

Regeringen vil på den baggrund i 2011 oprette et videncenter for den folkeoplysende virksomhed, som planlægges at skulle følge den model, som Undervisningsministeriet tidligere har anvendt ved oprettelsen af videncentre – senest Videncenter for Frie Skoler. Der er afsat 6 mio. kr. i alt over tre år til etablering af centret. Målet er et blivende og selvfinansieret videncenter, som efter tre år kan drives videre af værtsinstitutionen (professionshøjskole). Medfinansiering skal samlet set over de tre år udgøre minimum 25 pct.

Det er endvidere blevet foreslået i Folkeoplysningsudvalgets rapport, at Undervisningsministeriet skal prioritere puljemidler til at styrke bevidstheden om Danmark som et demokratisk samfund og

til at give trænere og ledere i foreningsregi bedre redskaber til at håndtere kulturmødet. Til dette formål er der afsat i alt 6,5 mio. kr. over de næste tre år.

1.2.3. Dialogforum

Det er foreslået i Folkeoplysningsudvalgets rapport, at Undervisningsministeriet skal tage initiativ til nedsættelse af Folkeoplysningens Dialogforum, som skal styrke samarbejdet mellem folkeoplysningsrådets aktører og offentlige aktører og understøtte implementeringen af udvalgets anbefalinger på lokalt niveau.

Undervisningsministeriet vil i løbet af 2011 tage initiativ til nedsættelsen af et dialogforum og afholdelse af et første møde. Ministeriet vil foreløbig bistå med en vis sekretariatsbistand. Der er afsat i alt 1,5 mio. kr. over tre år, for hvilke dialogforummet kan iværksætte undersøgelser, konferencer o.l.

Det er bl.a. tanken, at de forslag i folkeoplysningsudvalgets rapport, som regeringen anser som opfordringer til regeringen eller andre aktører, vil kunne drøftes og følges i forummet. Det drejer sig om en række forslag om aktivt foreningsdemokrati, integration, sundhed, biblioteker, lokaler på private og selvejende institutioner og Folkeuniversitetets virksomhed.

1.2.4. Højskoler

Folkeoplysningsudvalgets rapport indeholder også tre forslag om nye vilkår for kurser på folkehøjskoler. Det drejer sig om, at give mulighed for højskolekurser for særlige grupper, sprogundervisning varetaget af et sprogcenter som del af et højskoleophold og praktik under et højskoleophold inden for de folkeoplysende organisationer.

Der er forudsat udgiftsneutralitet for forslagene fra udvalget, hvorfor en udgiftsneutral løsning må søges forhandlet på plads med Højskoleforeningen. Disse forhandlinger pågår i foråret 2011.

1.2.5. Forslag, der undersøges nærmere

Endelig indeholder rapporten enkelte forslag, som kræver eller har givet anledning til yderligere undersøgelse og overvejelse.

Det drejer sig om et forslag vedrørende ændring af systemerne omkring driftsoverenskomster på FVU- og ordblindeområdet. Det drejer sig endvidere om et forslag, hvorefter alle lokaler og anlæg m.v. der er fuldt finansieret af skatteborgermidler, kan anvises til folkeoplysende virksomhed, og de institutioner, der er omfattet af anvisningspligten, må kun opkræve dokumenterede merudgifter.

Endelig bemærkes, at det fremgår af Folkeoplysningsudvalgets rapport, at det skal fastholdes, at der ikke kan ydes tilskud efter folkeoplysningsloven til virksomhed med kommercielt sigte. Denne konklusion er regeringen enig i, men ser fortsat et behov for en bedre afgrænsning af den folkeoplysende virksomhed i forhold til det kommercielle marked. Regeringen har derfor besluttet, at iværksættes et analysearbejde, hvor konsekvenserne af regelændringer, der kan tilgodese konkurrencehensyn, afdækkes, herunder bl.a. en vurdering af mulighederne for en præcisering af reglerne. Analysearbejdet skal afsluttes senest juni 2011.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Ændring af formålsbestemmelser m.v.

Folkeoplysningsudvalget har foreslået, at demokratisk medborgerskab indskrives direkte i formålsparagrafferne i folkeoplysningsloven. Det fremgår allerede af lovens forarbejder, at demokratisk medborgerskab er en integreret del af det folkeoplysende arbejde, men udvalget ønsker at synliggøre dette fokus yderligere ved at tilføje det i lovens formålsbestemmelser.

Regeringen kan tilslutte sig, at demokratisk medborgerskab indgår i formålsbestemmelserne i folkeoplysningsloven, da formålet med nedsættelsen af udvalget bl.a. har været netop synliggørelse af folkeoplysningens samfundsmæssige betydning.

2.1.1. Gældende ret

Folkeoplysningslovens § 1, 7 og 14 beskriver det overordnede formål for den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde. Formålsbeskrivelserne i folkeoplysningsloven skal give initiativtagerne, kommunalbestyrelserne og folkeoplysningsudvalgene pejlemærker for lokalt på et alment og kvalificeret grundlag at kunne diskutere, definere og afgrænse den støtteberettigende folkeoplysende virksomhed efter loven.

Efter folkeoplysningslovens § 1, skal lovens afsnit I med respekt for forskellige holdninger sikre offentlige tilskud m.v. til den frie folkeoplysende virksomhed, der bygger på fællesskab og de enkelte initiativtageres idégrundlag. Efter lovens §§ 7 og 14 er formålet med hhv. den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde med udgangspunkt i undervisningen eller aktiviteten og fællesskabet at styrke deltagerens evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet. Bestemmelserne skal ses i sammenhæng med hinanden og med det foreningsbegreb, der defineres i lovens §§ 4 og 5.

Formålsbestemmelserne sætter folkeoplysningen ind i en overordnet samfundsmæssig, historisk, kulturel og social sammenhæng, hvor grundelementerne i det folkeoplysende arbejde trækkes frem. Her tænkes f.eks. på demokratiforståelse og aktivt medborgerskab, hvor den enkelte føler sig forpligtet over for andre borgere og over for fællesskabet og forholder sig aktivt til andre, jf. lovforslag nr. 189 af 2. februar 2000.

Demokratisk medborgerskab er dermed allerede i den nuværende lov et formål med aktiviteterne. Selve formuleringen heraf fremgår imidlertid alene af lovforarbejderne.

Efter folkeoplysningslovens § 45 a, stk. 1, nr. 2, er daghøjskolens formål at tilbyde undervisning med folkeoplysende eller beskæftigelsesfremmende sigte tilrettelagt for voksne. Endelig fremgår det af lovens § 46, at formålet med Folkeuniversitetets virksomhed gennem folkeoplysende undervisnings- og foredragsvirksomhed er at udbrede kendskabet til forskningens metoder og resultater.

2.1.2. Den foreslåede ordning

Med de foreslåede ændringer af lovens formålsbestemmelser for hhv. den folkeoplysende voksenundervisning, det frivillige foreningsliv, daghøjskolerne og Folkeuniversitetet, tilføjes det, at den folkeoplysende virksomheds formål er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.

Ved at indskrive demokratiforståelse og aktivt medborgerskab direkte i lovteksten tydeliggøres folkeoplysningens demokratiske forpligtelse.

Det bemærkes, at begrebet 'demokratisk medborgerskab', som Folkeoplysningsudvalget har foreslået indskrevet i formålsbestemmelserne anses for dækket af formuleringen 'demokratiforståelse og aktivt medborgerskab'. Sidstnævnte afspejler i højere grad end førstnævnte, at demokrati og medborgerskab er emner, som den enkelte må forholde sig aktivt til. Ordvalget afspejler dermed også spørgsmålet om dannelse.

Det bemærkes, at Folkeoplysningsudvalget har foreslået, at folkeoplysningslovens § 1 udvides, så den også gælder på daghøjskoleområdet og for Folkeuniversitetet. Lovens § 1 hører imidlertid under lovens afsnit I om den frie folkeoplysende virksomhed, hvorfor bestemmelsen ikke uden videre kan ændres således, at den også omfatter daghøjskoler og Folkeuniversitetet.

Formålet med Folkeoplysningsudvalgets forslag er imidlertid at sikre, at demokratisk medborgerskab også gøres til en del af formålet for daghøjskolerne og Folkeuniversitetet, hvilket sikres med de foreslåede ændringer af lovens § 45 a og § 46.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7, 12 og 25-26.

2.2. Kommunal folkeoplysningspolitik

Folkeoplysningsudvalget har foreslået, at kommunerne forpligtes til at udarbejde en folkeoplysningspolitik i et samarbejde med brugerne. Folkeoplysningspolitikken skal udvikles løbende og være et dynamisk redskab i forhold til at udvikle og understøtte aktiviteterne på folkeoplysningsområdet. En folkeoplysningspolitik vil kunne fremme demokratisk medborgerskab og samarbejdet mellem folkeoplysningens mange aktører og grupper.

Regeringen er enig i forslaget, som vil kunne sikre en bæredygtigt udvikling af de rammer, som de folkeoplysende aktører agerer inden for. En række kommuner har allerede politikker eller strategier på området, og denne gode tendens ønskes udbredt til alle landets kommuner.

2.2.1. Gældende regler

Der er ikke i dag fastsat regler om udformning af kommunale politikker på folkeoplysningsområdet. Folkeoplysningsloven indeholder alene en række bestemmelser om, at kommunalbestyrelsen kan fastsætte regler om f.eks. tilskud til driftsudgifter til private lokaler m.v. til aktiviteter for personer over 25 år, jf. den gældende bestemmelse i lovens § 25, stk. 4.

2.2.2. Den foreslåede ordning

Forslaget indebærer, at der formuleres en ny bestemmelse i folkeoplysningslovens § 34, hvorefter kommunerne forpligtes til at udarbejde en folkeoplysningspolitik, som beskriver kommunalbestyrelsens generelle forpligtelser vedrørende tilskud efter objektive kriterier, herunder rammerne for tilskuddets størrelse. Folkeoplysningspolitikken udarbejdes efter høring af de folkeoplysende organisationer, jf. lovforslagets § 1, nr. 18.

En folkeoplysningspolitik skal bl.a. angive de overordnede målsætninger og rammer for den folkeoplysende virksomhed i kommunen. Den skal tillige angive, hvorledes kommunalbestyrelsen vil sikre et godt samspil imellem de folkeoplysende aktiviteter og andre områder, der grænser op til disse aktiviteter, så der ikke skabes konkurrence mellem de forskellige tilbud i kommunen, men derimod sammenhæng mellem alle tilbud i kommunen.

Politikken kan løbende omsættes i konkrete strategier og handleplaner.

Det er ikke hensigten med forslaget, at kommunerne i den forbindelse skal pålægges øgede udgifter til den folkeoplysende virksomhed.

Folkeoplysningsloven vil fortsat indeholde hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan fastsætte regler på nærmere bestemte områder som f.eks. den omtalte bestemmelse i lovens § 25, stk. 4, som fremover indeholdes i den foreslåede bestemmelse i § 25, stk. 6.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 17.

2.3. Brugerindflydelse

Det har siden 2004 været frivilligt for kommunerne, om de vil nedsætte et folkeoplysningsudvalg, og i de to efterfølgende valgperioder har et stigende antal kommuner fravalgt det kommunale folkeoplysningsudvalg.

Folkeoplysningsudvalget anser det for afgørende, at der i alle kommuner sikres lovens brugere formel og reel indflydelse på kommunens folkeoplysningspolitik.

Udvalget har derfor foreslået, at brugerne på anden måde skal sikres formel og reel brugerindflydelse. Brugerindflydelsen skal sikre foreninger og aftenskoler hørings- og udtaleret vedrørende kommunens folkeoplysningspolitik, jf. den foreslåede bestemmelse i § 34, kommunens budgetforslag på folkeoplysningsområdet og kommunens tilskudsregler og -rammer på folkeoplysningsområdet.

Folkeoplysningsudvalget har endvidere foreslået, at kommunalbestyrelsen skal have mulighed for at delegerede dele af sine beføjelser i henhold til folkeoplysningsloven til udvalg eller lignende, hvor lovens brugere er repræsenteret.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget, der kan medvirke til et bredt samarbejde om og en kvalificering af en bæredygtig folkeoplysningspolitik i kommunerne. Regeringen finder endvidere, at delegation til udvalg af en række områder – også delegation til udvalg med repræsentation af eksterne aktører – er en naturlig del af virksomheden i en stor politisk ledet organisation, som landets kommuner er i dag.

Regeringen ønsker endvidere at give kommunerne større frihed til at organisere deres arbejde på folkeoplysningsområdet afstemt efter lokale forhold. Omfanget og karakteren af brugerinddragelsen i kommunen, herunder ved delegation, fastlægges således bedst i den enkelte kommune.

2.3.1. Gældende regler

Folkeoplysningslovens §§ 34-39 indeholder en række bestemmelser, der regulerer et nedsat folkeoplysningsudvalgs sammensætning og valgprocedurer samt kompetencer og pligter. Det er frivilligt, om kommunalbestyrelsen vælger at nedsætte et folkeoplysningsudvalg, hvorfor bestemmelserne kun finder anvendelse i de tilfælde, hvor folkeoplysningsudvalget er tilvalgt.

Folkeoplysningsloven indeholder ingen regler om ekstern delegation ud over muligheden for delegation til et kommunalt folkeoplysningsudvalg.

2.3.2. Den foreslåede ordning

Forslaget indebærer, at der indsættes en ny bestemmelse i folkeoplysningslovens § 35, hvorved kravet til brugerinddragelse lovfæstes. Det fremgår først og fremmest, at kommunalbestyrelsen har en forpligtelse til at sikre brugerinddragelse, herunder inden vedtagelsen af den foreslåedes folkeoplysningspolitik, kommunens budget på området og kommunens regler for tilskud til den folkeoplysende virksomhed. Hvordan brugerinddragelsen nærmere tilrettelægges, må afgøres ved en lokal beslutning i kommunen i overensstemmelse med lokale ønsker og behov.

Efter forslaget indsættes endvidere nye bestemmelser i lovens § 35, som giver hjemmel til delegation til et udvalg, hvor de folkeoplysende aktører i kommunen er repræsenteret.

Forslaget om delegationsadgang omfatter delegation til et kommunalt folkeoplysningsudvalg, som det kendes i dag, hvis kommunen har valgt at nedsætte et sådant. Som følge heraf ophæves lovens bestemmelser om et nedsat folkeoplysningsudvalgs sammensætning og valgprocedurer samt kompetencer og pligter, ligesom resten af loven konsekvensrettes i overensstemmelse hermed.

Forslaget forhindrer ikke kommunerne i også fremover at nedsætte folkeoplysningsudvalg, men den enkelte kommune vil herefter selv skulle fastlægge omfanget af delegationen og regler for udvalgets virke – under hensyn til kommunestyrelsesloven og almindelige forvaltningsretlige regler.

Den enkelte kommunalbestyrelse får med forslaget frihed til at fastlægge brugerindflydelsens nærmere udformning. Brugerindflydelsen kan foregå i form af et fortsat folkeoplysningsudvalg eller et folkeoplysningsudvalgs lignende organ, men brugerindflydelsen kan f.eks. også foregå gennem en bredere inddragelse af alle kommunens frivillige folkeoplysende foreninger og den folkeoplysende voksenundervisning.

Omfanget og karakteren af den brugerindflydelse, der skal gælde på folkeoplysningsområdet i en given kommune skal nedfældes i folkeoplysningspolitikken, som den folkeoplysende virksomhed i kommunen høres over. Der sikres dermed også brugerindflydelse på, hvordan kommunen tilrettelægger brugerindflydelsen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 18.

2.4. Pulje til udviklingsarbejde

Folkeoplysningsudvalget har foreslået, at kommunalbestyrelsen skal afsætte en årlig pulje, der giver tilskud til udviklingsarbejde i forbindelse med organiseringsformer, initiativer, foreninger eller projekter med et folkeoplysende sigte. Puljen skal kunne søges af såvel etablerede foreninger som selvorganiserede grupper. Det er kommunalbestyrelsen, der beslutter puljens størrelse. Hvis ikke-organiserede og andre foreningstyper får bevilliget tilskud efter puljen, omfattes de af lovens regler om anvisning af lokaler.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget, som bidrager til at styrke og synliggøre af folkeoplysningens samfundsmæssige betydning. Forslaget om en udviklingspulje rækker således ud til nye målgrupper for den folkeoplysende virksomhed. Det drejer sig særligt om unge, herunder også unge etniske minoriteter. For disse er aftensskoler og foreningsliv typisk ikke et tilbud, man benytter sig af.

2.4.1. Gældende ret

Det fremgår af folkeoplysningslovens § 3, at den frie folkeoplysende virksomhed skal være etableret af en folkeoplysende forening med vedtægt for at være tilskudsberettiget eller kunne få anvist

lokaler. Det er således efter de gældende regler en forudsætning for tilskud og anvisning af lokaler efter folkeoplysningsloven, at ansøgeren er en forening i lovens forstand med en bestyrelse og vedtægter m.v. jf. lovens § 4.

Kommunalbestyrelsen afsætter og fordeler årligt en beløbsramme til den folkeoplysende voksenundervisning og til det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde, jf. folkeoplysningslovens § 6, stk. 1. Af denne beløbsramme ydes tilskud til foreningernes aktiviteter. Det er kommunalbestyrelsens afgørelse, hvor stor beløbsrammen skal være.

2.4.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i folkeoplysningslovens § 6, hvorefter kommunalbestyrelsen årligt fastsætter og fordeler en beløbsramme til udviklingsarbejde med et folkeoplysende sigte. Denne beløbsramme/pulje vil kunne fordeles til såvel ikke-organiserede grupper som etablerede foreninger til udvikling af nye initiativer, projekter, organisationsformer m.v.

Med en sådan pulje får kommunerne tillige mulighed for at tilgodese tværgående samarbejder mellem foreningsliv, netværk og erhvervsliv. Puljen vil derfor styrke folkeoplysningens muligheder for at løfte nye samfundsopgaver og indgå i nye samarbejder.

Med dette forslag opstilles der ikke regler for, hvilken beløbsramme kommunalbestyrelsen skal afsætte. Det er i overensstemmelse med det princip, der i øvrigt gælder for afsættelsen af kommunale midler til folkeoplysende virksomhed. Endvidere er det i overensstemmelse med regeringens politik om selvstændighed i forvaltningen af den kommunale økonomi. Puljen fastsættes inden for den af kommunalbestyrelsen allerede fastsatte beløbsramme til folkeoplysning jf. § 6. Det er således ikke hensigten med en pulje til udvikling og nye initiativer, at kommunerne i den forbindelse skal pålægges øgede udgifter til den frie folkeoplysende virksomhed.

Ved udformningen af retningslinjer m.v. for puljen skal der sikres brugerindflydelse, jf. den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 18). Retningslinjerne skal endvidere fremgå af den lokale folkeoplysningspolitik, jf. den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 3 (lovforslagets § 1, nr. 17).

Det foreslås endvidere, at folkeoplysningslovens § 21 ændres således, at kommunerne pålægges at anvise egnede ledige lokaler til aktiviteter, der er ydet tilskud til efter den foreslåede ændring af lovens § 6.

Endelig foreslås en tilføjelse til lovens § 3, som giver hjemmel til, at der kan ydes tilskud til andre end folkeoplysende foreninger fra udviklingspuljen, ligesom der kan anvises lokaler til sådanne aktiviteter.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, 5, 14 og 15.

2.5. Partnerskaber mellem kommuner og foreninger/aftensskoler om løsning af opgaver

En række kommuner og foreninger er i stigende omfang interesserede i at indgå aftaler om løsningen af en række samfundsmæssige opgaver inden for bl.a. uddannelse, demokratiaktiviteter, sundhed, forebyggelse og integration.

Folkeoplysningsudvalget har på den baggrund foreslået, at folkeoplysningslovens tilskudsregler til det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde og den folkeoplysende voksenundervisning skal sikre, at kommunerne kan indgå samarbejdsaftaler med foreninger om løsningen af særligt prioriterede opgaver.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget, idet den folkeoplysende virksomhed derved i højere grad kan medvirke til at løse nogle af de samfundsmæssige opgaver, som påhviler kommunerne. Det vil styrke folkeoplysningens samfundsmæssige betydning og bidrage til regeringens strategi i forhold til civilsamfundet, jf. National Civilsamfundsstrategi – en styrket inddragelse af civilsamfundet og frivillige organisationer i den sociale indsats, Regeringen, oktober 2010. Med strategien vil regeringen fremme aktivt medborgerskab og systematisk inddrage civilsamfundet og frivillige organisationer i arbejdet med socialt udsatte personer og familier. En målsætning i den forbindelse er at skabe et civilsamfund, der dels samarbejder på tværs af social-, sundheds-, bolig-, integrations-, beskæftigelses- samt skole- og idrætsområdet om at løse sociale problemstillinger, og dels samarbejder med den offentlige sektor og det private erhvervsliv om at løse sociale problemstillinger for dermed at skabe nye samspil i samarbejdet.

2.5.1. Gældende ret

Efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 1, afsætter og fordeler kommunalbestyrelsen årligt en beløbsramme til den folkeoplysende voksenundervisning og til det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde, jf. folkeoplysningslovens § 6, stk. 1.

Folkeoplysningslovens § 6, stk. 2, giver kommunerne mulighed for at afsætte et beløb af den efter lovens § 6, stk. 1, afsatte beløbsramme, til nærmere angivne formål inden for lovens område til såvel det frivillige folkeoplysende foreningsliv som den folkeoplysende voksenundervisning. Et sådan nærmere angivent formål kan f.eks. være mellemkommunale betalinger på aftenskoleområdet, virksomhed, der retter sig mod særlige målgrupper, eller til handicappede. Kommunalbestyrelsen kan ligeledes beslutte at afsætte en del af beløbsrammen til forsøgs- og udviklingsarbejde inde for lovens område.

Den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 6, stk. 2, omtaler ikke den mulighed, at kommunalbestyrelsen indgår samarbejdsaftaler eller partnerskaber med enkelte foreninger.

2.5.2. Den foreslåede ordning

Der foreslås en ændring af folkeoplysningslovens § 6, stk. 2, hvorefter kommunalbestyrelsen kan beslutte, at dele af den beløbsramme, der er nævnt i lovens § 6, stk. 1, skal anvendes til nærmere angivne formål inden for lovens anvendelsesområde, herunder ved indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver.

Med forslaget lægges der op til, at kommunerne i højere grad indgår samarbejdsaftaler med foreningerne om specifikke indsatsområder, som kan rummes inden for folkeoplysningslovens formål, og som kan opnå tilskud efter folkeoplysningslovens § 6.

Forslaget skal ses på baggrund af Folkeoplysningsudvalgets forslag om, at give kommunerne mulighed for at indgå samarbejdsaftaler med foreninger om løsningen af særligt prioriterede opgaver. Der ønskes dog ikke med forslaget en forringelse af vilkårene for folkeoplysningens grundlæggende opgaver inden for demokratisk medborgerskab, oplysning og fællesskab m.v. Derfor opfordrer Folkeoplysningsudvalget kommunerne til at overføre midler til den i folkeoplysningslovens § 6 omtalte

beløbsramme, hvis kommunen har til hensigt at indgå partnerskaber på områder, som ellers skulle varetages af kommunerne på anden vis.

Det bemærkes, at kommunale partnerskabsaftaler med foreninger og aftenskoler fortsat kan indgå uden for folkeoplysningslovens regelsæt. Tilskud til sådant arbejde kan dog ikke tages fra den efter lovens § 6, stk. 1, fastsatte beløbsramme, men må tilføres fra andre relevante sektorer i kommunen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6.

2.6. Mulighed for at fravige kravet om deltagerbetaling

Det er foreslået i Folkeoplysningsudvalgets rapport, at kommunalbestyrelsen skal have mulighed for at fravige kravet om deltagerbetaling for at give folkeoplysningens aktører mulighed for at nå udsatte grupper.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget. Udsatte gruppers deltagelse i folkeoplysende aktiviteter kan bidrage til sammenhængskraften og myndiggørelsen af borgerne i samfundet. Det gælder naturligvis først og fremmest for de udsatte grupper, der inddrages i den folkeoplysende virksomhed, men også for andre deltagere i samme aktivitet, og for de frivillige ledere og lærere, der arbejder med aktiviteten.

Forslaget rækker ud til nye målgrupper for den folkeoplysende virksomhed. I denne sammenhæng drejer det sig særligt om socialt udsatte, herunder også etniske minoriteter for hvem foreningslivet er ukendt eller uprøvet, bl.a. fordi deltagelse heri kan være en økonomisk udfordring.

2.6.1. Gældende ret

Det følger af folkeoplysningslovens § 7, stk. 2, og 14, stk. 2, at der skal være knyttet deltagerbetaling til de folkeoplysende aktiviteter, der er tilskudsudløsende. For voksenundervisningen er der dog i lovens § 8, stk. 2, givet mulighed for, at debatskabende aktiviteter kan afholdes med tilskud, uden at der opkræves deltagerbetaling. Herudover kan der ikke gøres undtagelse fra kravet om deltagerbetaling, hvis der skal være tale om folkeoplysende aktiviteter, der er tilskudsberettiget efter folkeoplysningsloven.

Det bemærkes, at der efter folkeoplysningslovens § 11, stk. 3, er givet mulighed for at yde særlige tilskud til nedsættelse af deltagerbetalingen for voksenundervisning af særlige grupper.

2.6.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen med en ændring af hhv. lovens §§ 7 og 14 gives adgang til at fravige kravet om deltagerbetaling under forudsætning af, at der fastsættes kommunale retningslinjer herfor. Der vil således alene skulle ske fravigelse, hvor særlige forhold gør sig gældende, typisk hvor den pågældende deltager ikke selv har mulighed for at afholde deltagerbetalingen.

Bestemmelsen kan dog også bruges i andre særlige tilfælde, hvor det økonomiske aspekt ikke nødvendigvis er afgørende. Der kan således være sociale problemer eller integrationsrelaterede forhold der gør, at den pågældende ikke ville deltage i en folkeoplysende aktivitet, hvis der skulle ydes deltagerbetaling. Formålet skal blot under alle omstændigheder være inddragelse af grupper i de folkeoplysende aktiviteter, som ellers ikke ville gøre brug af disse, med henblik på at fremme sammenhængskraften i samfundet.

Det forhold, at der kan gøres undtagelse fra kravet om deltagerbetaling betyder ikke, at der ydes foreningerne eller aftenskolerne tilskud til dækning af den deltagerbetaling, som ellers ville have været opkrævet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7 og 12.

2.7. Mulighed for oprettelse af lukkede hold

Folkeoplysningsudvalget har foreslået, at kommunalbestyrelsen skal have mulighed for at give tilladelse til at oprette lukkede hold inden for den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige foreningsliv. Formålet med forslaget er, at give primært flygtninge og indvandrere, der ikke ellers gør brug af eller er bekendt med den folkeoplysende virksomhed, mulighed for at indgå heri under særligt beskyttede forhold. Det kan være et første skridt på vejen til øget deltagelse i foreningslivet eller i voksenundervisningen.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget, som kan bidrage til integrationen af flygtninge og indvandrere i Danmark, og dermed også til sammenhængskraften i samfundet. Det er dog væsentligt, at muligheden for at oprette lukkede hold målrettet indvandrergrupper ikke kan være en permanent løsning for den enkelte, da målet er, at de skal deltage i de aktiviteter under folkeoplysningsloven, der er åbne for alle.

Folkeoplysningsudvalget har foreslået, at kommunalbestyrelsen skal have mulighed for at give tilladelse til at oprette lukkede hold inden for den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige foreningsliv. Formålet med forslaget er, at give primært flygtninge og indvandrere, der ikke ellers gør brug af eller er bekendt med den folkeoplysende virksomhed, mulighed for at indgå heri under særligt beskyttede forhold. Det kan være et første skridt på vejen til øget deltagelse i foreningslivet eller i voksenundervisningen.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget, men ønsker et bredere anvendelsesområde af muligheden for at oprette lukkede hold. Muligheden for at oprette lukkede hold skal således ikke alene bidrage til integrationen af flygtninge og indvandrere i Danmark, men også til at tiltrække andre grupper til foreningslivet, som normalt ikke gør brug heraf. Det vil kunne bidrage til sammenhængskraften i samfundet.

2.7.1. Gældende ret

Efter folkeoplysningslovens § 8, stk. 5, skal den folkeoplysende voksenundervisning stå åben for alle. Bestemmelsen giver dog også mulighed for, at kommunalbestyrelsen, hvor særlige forhold gør sig gældende, kan godkende voksenundervisning for en bestemt afgrænset deltagerkreds. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. lovforslag nr. 189 af 2. februar 2000, at der med særlige forhold tænkes på, at afgrænsningen af deltagerkredsen skyldes fysiske omstændigheder; at undervisningen flyttes ud på et plejehjem, institution, virksomhed el. Bestemmelsen giver således ikke i dag hjemmel til oprettelse af hold for f.eks. indvandrere.

Det fremgår af folkeoplysningslovens § 4, stk. 3, nr. 6, at en folkeoplysende forening som udgangspunkt skal være åben for alle. Dog vil en firmaidrætsklub kunne begrænse medlemsskaren til medlemmer, der rent faktisk arbejder i det pågældende firma, ligesom en politisk ungdomsforening kan kræve, at medlemmerne ikke kan være tilsluttet andre partier end foreningens moderparti. Tilsvarende gør sig gældende for kirkelige børne- og ungdomsorganisationer m.v. Der er dog ikke hjemmel til at afgrænse medlemskab af en folkeoplysende forening begrundet i f.eks. etnisk baggrund.

2.7.2. Den foreslåede ordning

Såvel den folkeoplysende voksenundervisning som det frivillige foreningsliv kan ved deres virksomhed bidrage til sammenhængskraften i samfundet. Derfor er det væsentligt at så mange grupper i samfundet som muligt deltager i foreningslivet. For at tiltrække nye brugere til foreningslivet, kan det være et værktøj at oprette kurser, der er særligt målrettet en afgrænset deltagerkreds.

Det foreslås derfor, at der i folkeoplysningslovens §§ 7 og 14 indføres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen, hvor særlige forhold gør sig gældende, kan godkende folkeoplysende voksenundervisning og frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde for en bestemt afgrænset deltagerkreds.

Med forslaget udvides muligheden for inden for den folkeoplysende voksenundervisning at godkende hold for en bestemt afgrænset deltagerkreds, og der gives udtrykkelig hjemmel hertil for så vidt angår det frivillige foreningsliv. De folkeoplysende aktiviteter skal som udgangspunkt fortsat være åbne for alle, men med forslaget gives der udtrykkelig hjemmel til i særlige tilfælde at iværksætte aktiviteter inden for lovens område for en bestemt afgrænset deltagerkreds.

Ved særlige tilfælde tænkes på de situationer, hvor der kan være et særligt behov for at tiltrække nye grupper til foreningslivet. Det kan f.eks. være i forhold til indvandrere eller socialt udsatte, men der åbnes også op for, at afgrænsningen af deltagerkredsen kan finde sted i andre tilfælde, hvor der er et behov for at tiltrække en særlig gruppe af nye deltagere til aktiviteter eller undervisning i foreningslivet.

Det bemærkes, at det ikke er hensigten med de foreslåede ændringer, at de samme personer skal kunne deltage i samme aktiviteter/undervisning for en afgrænset deltagerkreds gennem flere år. Hensigten er således at tiltrække nye grupper til foreningslivet og derved styrke sammenhængskraften i samfundet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7 og 12.

2.8. Ændret tilskudsstruktur for den folkeoplysende voksenundervisning

Det er Folkeoplysningsudvalgets opfattelse, at reglerne om tilskud til den folkeoplysende voksenundervisning med få ændringer, kan medvirke til at sikre den folkeoplysende voksenundervisning forbedrede muligheder for fortsat at bidrage positivt til samfundet.

Folkeoplysningsudvalget har på den baggrund foreslået, at kommunalbestyrelsen af de allerede afsatte midler under § 6 årligt afsætter en beløbsramme til grundtilskud og særlige tilskud til den folkeoplysende voksenundervisning.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget, som vil kunne forenkle tilskudsreguleringen, og dermed gøre den mere gennemskuelig for såvel borgere og foreninger som kommuner.

Det bemærkes, at Folkeoplysningsudvalgets forslag tillige indeholder en anbefaling om at forhøje det samlede tilskud til voksenundervisning, således at det ikke længere begrænses af en øvre grænse for tilskuddet på 1/3 af foreningernes samlede udgifter, men derimod skal have en nedre grænse på 50 pct. af foreningernes samlede udgifter. Denne del af forslaget indebærer imidlertid store økonomiske konsekvenser og foreslås derfor ikke gennemført.

2.8.1. Gældende ret

Efter den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8 ydes der tilskud til aflønning af lærere og ledere inden for den folkeoplysende voksenundervisning. Der kan endvidere efter lovens § 11, stk. 2, ydes supplerende tilskud til aflønning i forbindelse med undervisning af deltagere med handicap i relation til undervisning i et konkret emne.

Efter folkeoplysningslovens § 11, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen beslutte at nedsætte deltagerbetalingen eller yde supplerende tilskud til undervisningen m.v. inden for et nærmere angivent formål inden for lovens område, jf. lovens § 6, stk. 2.

Folkeoplysningslovens § 11, stk. 1, 4 og 5, vedrører fordelingen af den beløbsramme, der er afsat i medfør af lovens § 6, stk. 1, nr. 1, til den folkeoplysende voksenundervisning.

2.8.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at de bestemmelser i kapitel 4, der vedrører tilskud, som afsættes til aflønning af lærere og ledere samles under ét som grundtilskud i lovens § 8.

Som en ny bestemmelse i § 8 a reguleres de særlige tilskud, som kommunalbestyrelsen efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 2, kan vælge at yde tilskud til inden for et nærmere angivent formål.

Endelig foreslås fordelingen af den del af den efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 1, nr. 1, afsatte beløbsramme, som er afsat til aktiviteter til den folkeoplysende voksenundervisning fordelt efter regler fastsat i § 11.

Ændringen er en regelforenkling af teknisk karakter, som ikke indebærer materielle ændringer i folkeoplysningslovens regler om tilskud til den folkeoplysende voksenundervisning. Ændringen har til hensigt at skabe mere gennemskuelse på området – såvel af hensyn til aftensskolerne som kommunernes administration. Der er således alene tale om en nærmere regulering af fordelingen af de midler, som kommunalbestyrelsen allerede i dag afsætter årligt efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 1.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8, 9 og 11.

2.9. Ophævelse af emnebegrænsning for fleksible tilrettelæggelsesformer

Den folkeoplysende voksenundervisnings traditionelle tilrettelæggelsesformer er udfordret af øgede krav til fleksibilitet, da en stor del af voksenundervisningen er tilrettelagt på en bestemt ugedag på faste tidspunkter. Folkeoplysningsudvalget har derfor anbefalet, at den eksisterende emnebegrænsning i de fleksible tilrettelæggelsesformer, herunder fjernundervisning, ophæves for at sikre øget fleksibilitet i den folkeoplysende voksenundervisning.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget, da det udvider inddragelsen af e-learning i livslang læring. Forslaget har således til hensigt at indrette voksenundervisningen efter et moderne samfund, som i stadig højere grad stiller krav til fleksibilitet – både på arbejdsmarkedet og i fritiden.

2.9.1. Gældende ret

Den folkeoplysende voksenundervisning har i dag mulighed for at benytte fleksible tilrettelæggelsesformer, hvis undervisningen omhandler væsentlige samfundsrelaterede emner, jf. folkeoplysningslovens § 8, stk. 3, og de dertilhørende lovbemærkninger, jf. forslag nr. 13 af 4. oktober 2006

til ændring af folkeoplysningsloven. Det fremgår af disse bemærkninger, at formålet med fleksible tilrettelæggelsesformer er at styrke udviklingen af et aktivt medborgerskab inden for væsentlige samfundsrelaterede områder og temaer som eksempelvis integration af etniske minoriteter, livsstils- sygdomme, folkesundhed, forbrugeroplysning og borgerinddragelse.

En af de særlige tilrettelæggelsesformer, som de fleksible tilrettelæggelsesformer giver mulighed for at benytte, er fjernundervisning (fleksibel læring). Denne mulighed anvendes dog ikke meget i praksis, da væsentlige samfundsrelaterede emner egner sig dårligt for fjernundervisning. I praksis er det primært de grundlæggende fag såsom sprog, it-undervisning m.v., der er egnet til at tilrettelægge som fjernundervisning, men som folkeoplysningsloven ser ud i dag, er dette ikke muligt.

2.9.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at formuleringen af folkeoplysningslovens § 8, stk. 3, som efter forslaget bliver § 8, stk. 4, præciseres, og at det herved bemærkes, at formålet med anvendelsen af fleksible tilrettelæggelsesformer udvides, således at der også gives mulighed for anvendelse af fleksible tilrettelæggelsesformer inden for andre fag og områder end væsentlige samfundsrelaterede emner, herunder inden for grundlæggende fag såsom sprog og it.

Bestemmelsen i folkeoplysningsbekendtgørelsens § 6, stk. 3, hvorefter mindst 30 pct. af undervisningstimerne for det enkelte hold skal gennemføres i fællesskab, opretholdes for alle former for fjernundervisning, da et væsentligt kendetegn ved folkeoplysningen netop er mødet mellem mennesker.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner

Det er ikke hensigten med lovforslaget at pålægge kommunerne øgede udgifter.

En kommunal folkeoplysningspolitik vil naturligt indgå som en del af den enkelte kommunes samlede strategi på området.

Forslaget om brugerinddragelse indebærer en forpligtelse for kommunerne til at sikre brugerinddragelse, herunder inden vedtagelsen af den foreslåede folkeoplysningspolitik, kommunens budget på området og kommunens regler for tilskud til den folkeoplysende virksomhed.

Omfanget og karakteren af brugerinddragelsen i kommunen fastlægges i den enkelte kommune.

Forslaget om brugerinddragelse indebærer samtidig en forenkling af de centralt fastsatte regler og en frihed for kommunerne til at tilrettelægge inddragelsen af brugerne i kommunen efter lokale forhold.

Lovforslaget forudsættes således ikke at have nogen økonomiske eller administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har administrative konsekvenser for borgeren.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Amatørernes Kunst & Kultur Samråd, AOF Danmark, BUPL, Børne- og Kulturchefforeningen, Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd, Center for Ligebehandling af Handicappede, Danmarks Idræts-Forbund, Dansk Amatør-Musik Union, Dansk Amatør Teater Samvirke, Dansk Blinde Samfund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, Dansk Handicap Idræts-Forbund, Danske Orkesterdirigenter, Dansk Firmaidrætsforbund, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Oplysnings Forbund, Dansk Ungdoms Fællesråd, De Danske Skytteforeninger, Danske Handicaporganisationer, Det Centrale Handicapråd, Folkeligt Oplysnings Forbund, Folkevirke, Fritid og Samfund, Fritids-samrådet i Danmark, KL, Kulturelle Samråd i Danmark, Liberalt Oplysnings Forbund, LVU - Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere, Manuelle Fags Samråd, Musisk Oplysningsforbund, NETOP - Netværk for Oplysning, Oplysningsforbundenes Fællesråd, Socialistisk Oplysningsforbund, Uddannelsesforbundet og Ungdomsringen.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til forslaget enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den foreslåede ændring af folkeoplysningslovens § 3, indebærer, at der fremover vil kunne ydes tilskud og anvises lokaler efter folkeoplysningsloven til andre end etablerede folkeoplysende foreninger.

Forslaget er en forudsætning for, at der andre steder i loven kan åbnes for tilskud og anvisning af lokaler til andre en folkeoplysende foreninger. Det er dog specifikt angivet med den foreslåede ændring af folkeoplysningslovens § 3, hvilke undtagelser fra den normale ordning, der er givet mulighed for, jf. de foreslåede bestemmelser i § 6, stk. 1, nr. 3, og § 21, stk. 6 (lovforslagets § 1, nr. 5 og 15). Der kan således ikke ske fravigelse fra foreningsbegrebet i andre tilfælde end i forbindelse med tilskud efter den foreslåede udviklingspulje, jf. den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, nr. 3.

Til nr. 2

Ændringerne er konsekvenser af lovforslagets § 1, nr. 7 og 12.

Til nr. 3 og 4

Ændringerne er konsekvenser af lovforslagets § 1, nr. 17-19.

Til nr. 5

Med den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, nr. 3, gøres det obligatorisk for kommunalbestyrelsen årligt at fastsætte og fordele en beløbsramme (pulje) til udviklingsarbejde inden for lovens område.

Med etablering af puljen åbnes der for, at aktiviteter arrangeret af selvorganiserede grupper tænkes ind i folkeoplysningsloven, ligesom der gives mulighed for, at det organiserede foreningsliv kan udvikle organiseringsformer, der i højere grad end i dag kan involvere nye grupper og andre end dem, der traditionelt er medlem af en forening.

Med en sådan pulje får kommunerne tillige mulighed for at tilgodese tværgående samarbejder mellem foreningsliv, netværk og erhvervsliv. Puljen vil derfor styrke folkeoplysningens muligheder for at løfte nye samfundsopgaver og indgå i nye samarbejder.

Det er ikke hensigten med forslaget, at kommunerne derved skal pålægges øgede udgifter til den folkeoplysende virksomhed. Puljen afsættes derfor inden for den ramme, som kommunerne allerede i dag afsætter efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 1. Det er endvidere – som i dag – kommunalbestyrelsen, der træffer beslutning om puljens størrelse. Hvordan der nærmere uddeles midler efter puljen er ligeledes kommunalbestyrelsens beslutning.

Kommunalbestyrelsens beslutning om puljens nærmere formål og fordelingsprincipper m.v. skal indgå i den kommunale folkeoplysningspolitik, jf. den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 3 (lovforslagets § 1, nr. 17). Kommunalbestyrelsen skal endvidere sikre brugerindflydelse forud for den nærmere fastlæggelse af puljens formål og omfang m.v., jf. den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 18).

Til nr. 6

Med den foreslåede ændring af folkeoplysningslovens § 6, stk. 2, vil det fremgå af bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at dele af den beløbsramme, der er nævnt i stk. 1, skal anvendes til nærmere angivne formål inden for lovens område, herunder ved indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver.

Den foreslåede ændring medfører en udvidelse af bestemmelsen til også at omfatte tildeling af tilskud efter folkeoplysningsloven til løsning af konkrete opgaver, som en folkeoplysende aktør har fået på baggrund af en partnerskabs-/samarbejdsaftale, som kommunen har indgået med denne aktør. En sådan aktør kan naturligvis være en frivillig forening eller en aftenskole, men vil i princippet også kunne være en ikke organiseret gruppe, der har opnået tilskud fra udviklingspuljen. Det er således samme beløbsramme, som både tilskud fra udviklingspuljen og tilskud i forbindelse med partnerskaber hidrører fra.

Beløbsrammen fastsættes af kommunalbestyrelsen, hvilket ikke er en ændring i forhold til de gældende regler. Der kan dog overføres økonomiske midler fra andre relevante dele af den kommunale forvaltning til den i folkeoplysningslovens § 6 nævnte beløbsramme, i det omfang kommunen derved har til hensigt at få løst nogle af sine opgaver, og der er indgået partnerskaber under henvisning til den foreslåede ændring i folkeoplysningslovens § 6, stk. 2. Herved tænkes ikke primært på opgaver, som følger direkte af kommunernes forsyningsforpligtelse, men snarere opgaver som kommunen ønsker at iværksætte f.eks. som en service for sine borgere eller som led i en langsigtet strategi for forbedringer inden for f.eks. uddannelse eller integration.

Kommunens politik og prioriteringer efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 2, vil skulle beskrives i kommunens folkeoplysningspolitik, jf. den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 4 (lovforslagets § 1, nr. 17), ligesom der i den forbindelse skal sikres brugerindflydelse, jf. den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 1, nr. 1 (lovforslagets § 1, nr. 18). Der skal ligeledes sikres brugerindflydelse forud for vedtagelsen af budget og regler, som berører den efter § 6, stk. 1, afsatte beløbsramme og i den forbindelse evt. også prioriteringerne i forhold til lovens § 6, stk. 2.

Den foreslåede ændring er – som i dag – ikke til hinder for, at kommunen indgår partnerskabsaftaler, som ikke finansieres via folkeoplysningslovens § 6, men på anden vis, hvis der i øvrigt er adgang for kommunen hertil. Det vil således være en sag mellem den enkelte kommune og den enkelte forening el., hvad aftalen indebærer, til hvilken pris og under hvilke forudsætninger.

Til nr. 7

Efter den foreslåede affattelse af folkeoplysningslovens § 7, stk. 1, er formålet med den folkeoplysende voksenundervisning at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab samt med udgangspunkt i undervisningen at øge deltagernes almene og faglige indsigt og færdigheder. Sigtet er at styrke den enkeltes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Med den foreslåede ændring af formålsbestemmelserne for den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde tilføjes det lovteksten, at det er en del af formålet hermed at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.

Der er således ikke tale om ændring af de eksisterende formål. Ændringen afspejler alene en tilføjelse til beskrivelsen af de eksisterende formål, der skal tydeliggøre folkeoplysningens demokratiske forpligtelse og understrege de demokratiske perspektiver i de folkeoplysende aktiviteter.

Den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 2, 1. pkt., er en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 7, stk. 2.

Den folkeoplysende voksenundervisning omfatter aktiviteter, hvortil der er knyttet deltagerbetaling, jf. folkeoplysningslovens § 7, stk. 2.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 2, 2. pkt., kan kommunalbestyrelsen, hvor særlige forhold gør sig gældende, beslutte at fravige kravet om deltagerbetaling.

Som det fremgår, kan kravet om deltagerbetaling alene fraviges, hvor særlige forhold gør sig gældende. Med indførelsen af denne undtagelsesbestemmelse tænkes helt specifikt på yderligere inddragelse af udsatte grupper på aftenskoler. Der vil derfor typisk være et socialt og økonomisk aspekt i begrundelsen for at fravige kravet om deltagerbetaling. Men der kan også inddrages andre forhold, som f.eks. integrationsmæssige aspekter.

For konkret at blive omfattet af undtagelsen, skal kommunen træffe afgørelse herom ud fra de retningslinjer, som fastsættes i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 2, 3. pkt. Det er den enkelte aftenskole, der forud for iværksættelse af undervisningen ansøger kommunen om ret til at fravige kravet om deltagerbetaling. Der kan enten ansøges for enkeltpersoner, men en ansøgning vil efter omstændighederne også kunne omfatte en gruppe af personer.

Det forhold, at der kan gøres undtagelse fra kravet om deltagerbetaling betyder ikke, at der ydes aftenskolerne tilskud til dækning af den deltagerbetaling, som ellers ville have været opkrævet. Undtagelsen betyder, at kommunen kan betragte undervisning, hvor nogle eller i særlige tilfælde alle deltagere ikke yder betaling for deltagelse, som undervisning efter folkeoplysningsloven – forudsat at undervisningen i øvrigt opfylder folkeoplysningslovens betingelser. Undtagelsen betyder endvidere, at aktivitetstimer for deltagere, der konkret er omfattet af undtagelsen, kan medregnes i tilskudsgrundlaget for den aftenskole, hvor den pågældende deltager i undervisningen.

Der kan fortsat ydes tilskud til nedsættelse af deltagerbetalingen på aftenskoler, jf. folkeoplysningslovens § 11, stk. 3, som efter lovforslaget bliver § 8 a, nr. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 2, 3. pkt., at kommunalbestyrelsen fastsætter regler om de særlige forhold, der kan bevirke, at kommunalbestyrelsen fraviger kravet om deltagerbetaling.

Kommunalbestyrelsen skal alene fastsætte regler, hvis den ønsker at give mulighed for at fravige kravet om deltagerbetaling.

Da det ikke er hensigten med den ovenfor anførte procedure for fravigelse af kravet om deltagerbetaling, at der herved skal indføres en kompliceret procedure for sagsbehandling af sådanne sager, er det afgørende, at der fastsættes klare regler herom. Der bør derfor i vid udstrækning være regler, som betyder, at der kan træffes afgørelse i kommunen efter objektive konstaterbare kriterier. Et væsentligt kriterium vil i den sammenhæng være husstandsindkomsten i deltagerens hjem. Det kan

endvidere indgå, om den pågældende f.eks. er uden for arbejdsmarkedet eller har andre sociale problemer. Det vil i den sammenhæng f.eks. kunne være et kriterium, at deltageren har bopæl i et udsat boligområde.

Der skal sikres brugerinddragelse forud for fastsættelse af regler om fravigelse af kravet om deltagerbetaling, jf. lovforslagets § 1, nr. 18. Hvis kommunalbestyrelsen vælger aktivt at anvende muligheden for fravigelse af deltagerbetaling, vil det endvidere være naturligt, at formål og rammer herfor angives i den kommunale folkeoplysningspolitik, jf. lovforslagets § 1, nr. 17.

Den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 3, er en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 7, stk. 3.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 4, 1. pkt., skal den folkeoplysende voksenundervisning stå åben for alle. Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8, stk. 5, 1. pkt.

Indholdet af bestemmelsen om åbenhed i folkeoplysningslovens § 8, stk. 5, foreslås flyttet til folkeoplysningslovens § 7, som afgrænser formål for og indhold af den folkeoplysende voksenundervisning.

Det bemærkes, at henvisningen i den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8, stk. 5, 1. pkt. til folkeoplysningslovens § 43, stk. 5, ikke videreføres. Det kan således almindeligvis antages, at det forhold, at en kursusdeltager skal afgive personlige oplysninger, ikke er til hinder for at karakterisere kurset som åbent. Denne antagelse overflødiggør henvisningen.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 4, 2. pkt., kan kommunalbestyrelsen, hvor særlige forhold gør sig gældende, godkende folkeoplysende voksenundervisning for en bestemt afgrænset deltagerkreds.

Den foreslåede bestemmelse er efter sin ordlyd en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 8, stk. 5, 2. pkt., dog således at det efter den foreslåede bestemmelse er kommunalbestyrelsen og ikke folkeoplysningsudvalget, der skal godkende undervisning for en afgrænset personkreds, hvilket er en konsekvens af ophævelsen af reglerne om de kommunale folkeoplysningsudvalg, jf. lovforslagets § 1, nr. 18 og 19.

Det fremgår af forarbejderne til den gældende bestemmelse, at der med særlige forhold tænkes på, at afgrænsningen af deltagerkredsen skyldes fysiske omstændigheder; at undervisningen flyttes ud på et plejehjem, institution, virksomhed eller lignende.

Det foreslås, at dette anvendelsesområde udvides til også at omfatte begrænsninger, der er begrundet i et behov for at tiltrække nye grupper til den folkeoplysende voksenundervisning. Det kan f.eks. være i forhold til indvandrere eller socialt udsatte, men der åbnes også op for, at afgrænsningen af deltagerkredsen kan finde sted i andre tilfælde, hvor der er et behov for at tiltrække en særlig gruppe af nye deltagere til undervisning eller aktiviteter i foreningslivet.

Det er ikke hensigten med forslaget, at den afgrænsede personkreds, som deltager i undervisningen på et særligt hold, skal kunne fortsætte på dette særlige hold igennem længere tid. Et særligt afgrænset hold skal alene virke som en form for introduktion til den folkeoplysende voksenundervis-

ning, således at den enkelte efter en periode har bedre mulighed for at fungere i undervisning, der er åben for alle.

Til nr. 8

Den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 1, er en videreførelse af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8, stk. 1, dog således at det i forslaget specifikt anføres, at denne bestemmelse regulerer grundtilskud.

Den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 2, er en videreførelse af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 11, stk. 2, dog også her således, at det anføres, at bestemmelsen regulerer grundtilskud. Bestemmelsen foreslås flyttet til § 8, således at supplerende tilskud til aflønning m.v. af ledere og lærere for deltagere med handicap i relation til undervisningen i et konkret emne indgår som en del af grundtilskuddet. Bestemmelsen hører endvidere bedre hjemme i lovens § 8, eftersom den i lighed med de gældende bestemmelser i folkeoplysningslovens § 8, stk. 1-4, vedrører beløb afsat til aflønning af lærere og ledere.

Den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 3, er en videreførelse af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 4, er en præcisering af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8, stk. 3.

Det bemærkes herved, at formålet med fleksible tilrettelæggelsesformer i denne forbindelse udvides.

Formålet med indførelsen af fleksible tilrettelæggelsesformer var at styrke udviklingen af et aktivt medborgerskab inden for væsentlige samfundsrelaterede områder og temaer som eksempelvis integration af etniske minoriteter, livsstilssygdomme, folkesundhed, forbrugeroplysning og borgerinddragelse, jf. forslag nr. 13 af 4. oktober 2006 til ændring af folkeoplysningsloven.

Dette er fortsat det primære formål med bestemmelsen, men der gives med dette lovforslag mulighed for, at der også – hvor det er relevant – kan afholdes aktiviteter tilrettelagt som fleksible tilrettelæggelsesformer inden for andre emner end sådanne som er væsentligt samfundsrelaterede i den forstand, som er omtalt i bemærkningerne til den gældende bestemmelse.

Der vil således fremover kunne tilrettelægges fjernundervisning (fleksibel læring) inden for f.eks. grundlæggende fag som sprog og it.

Bestemmelsen i folkeoplysningsbekendtgørelsens § 6, stk. 3, hvorefter mindst 30 pct. af undervisningstimerne for det enkelte hold skal gennemføres i fællesskab, opretholdes for alle former for fjernundervisning, da et væsentligt kendetegn ved folkeoplysningen netop er mødet mellem mennesker.

Det bemærkes, at det ikke er hensigten med forslaget, at kommunerne derved pålægges øgede udgifter. Udvidelsen af anvendelsen af fleksible tilrettelæggelsesformer forudsættes således afholdt inden for den ramme, som kommunalbestyrelsen allerede i dag årligt afsætter efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 5, er en videreførelse af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8, stk. 4, 1. pkt. Den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8, stk. 4, 2. pkt., ophæves. Bestemmelsen henviser således til et kommunalt nedsat folkeoplysningsudvalg, der er nedsat i medfør af folkeoplysningslovens § 34, som foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 1, nr. 17-19.

Til nr. 9

Den foreslåede bestemmelse i § 8 a regulerer de særlige tilskud, der kan ydes inden for den beløbsramme, der er til rådighed efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 1, nr. 1, til aktiviteter inden for den folkeoplysende voksenundervisning.

De foreslåede bestemmelser i § 8 a, nr. 1 og 2, er en videreførelse af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 11, stk. 3. Det er tilføjet i den foreslåede bestemmelse i § 8 a, nr. 3, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes særlige tilskud til indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver.

Bestemmelsen har sammenhæng med folkeoplysningslovens § 6, stk. 2, som giver kommunerne en frihed til at anvende dele af den samlede beløbsramme til nærmere angivne formål inden for lovens område. Den tilføjede bestemmelse i § 8 a, nr. 3, har således også sammenhæng med den foreslåede ændring af lovens § 6, stk. 2, hvorefter kommunalbestyrelsen kan beslutte, at dele af den beløbsramme, der er nævnt i lovens § 6, stk. 1, skal anvendes til nærmere angivne formål inden for lovens ramme, herunder ved indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

Udskillelsen af bestemmelsen sker af hensyn til opdelingen af den beløbsramme, som er til rådighed efter lovens § 6, stk. 1, nr. 1, til aktiviteter inden for den folkeoplysende voksenundervisning i hhv. grundtilskud, jf. den foreslåede bestemmelse i § 8 (lovforslagets § 1, nr. 8), og særlige tilskud efter den foreslåede bestemmelse i § 8 a.

Til nr. 10

Ændringerne er konsekvenser af lovforslagets § 1, nr. 17-19.

Til nr. 11

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 1, at der inden for den beløbsramme, der er til rådighed efter § 6, stk. 1, nr. 1, ydes tilskud efter lovens kapitel 4 til aktiviteter inden for den folkeoplysende voksenundervisning, fordelt på grundtilskud, jf. § 8, og særlige tilskud, jf. § 8 a. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en vægtning mellem fag og emner.

Bestemmelsen er i vid udstrækning en videreførelse af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 11, stk. 1. Det er blot i den ændrede formulering af bestemmelsen præciseret, at det tilskud, der ydes til aktiviteter efter lovens kapitel 4, inden for den beløbsramme, der er til rådighed efter § 6, stk. 1, nr. 1, er fordelt på grundtilskud, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 og 9.

De foreslåede bestemmelser i § 11, stk. 2-4, er videreførelser af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 11, stk. 5. Den gældende bestemmelse foreslås af forståelsesmæssige hensyn opdelt i tre stykker, da den indeholder tre forskellige regler.

Den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 5, er en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 11, stk. 4.

Til nr. 12

Efter den foreslåede affattelse af folkeoplysningslovens § 14, stk. 1, er formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab samt med udgangspunkt i aktiviteten og det forpligtende fællesskab at styrke folkeoplysningen. Sigtet er at styrke medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Med den foreslåede ændring af formålsbestemmelserne for den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde tilføjes det lovteksten, at det er en del af formålet hermed at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.

Der er således ikke tale om ændring af de eksisterende formål. Ændringen afspejler alene en tilføjelse til beskrivelsen af de eksisterende formål, der skal tydeliggøre folkeoplysningens demokratiske forpligtelse og understrege de demokratiske perspektiver i de folkeoplysende aktiviteter.

Den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillige foreningsliv omfatter aktiviteter, hvortil der er knyttet deltagerbetaling, jf. folkeoplysningslovens §§ 7, stk. 2, og 14, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse i § 14, stk. 2, 1. pkt., er en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 14, stk. 2.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 14, stk. 2, 2. pkt., kan kommunalbestyrelsen, hvor særlige forhold gør sig gældende, beslutte at fravige kravet om deltagerbetaling.

For så vidt angår rækkevidden af denne undtagelsesbestemmelse henvises til det anførte ovenfor vedrørende lovforslagets § 1, nr. 7.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 14, stk. 2, 3. pkt., at kommunalbestyrelsen fastsætter regler om de særlige forhold, der kan bevirke, at kommunalbestyrelsen fraviger kravet om deltagerbetaling.

Der henvises også herved til det anførte ovenfor vedrørende lovforslagets § 1, nr. 7.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 14, stk. 3, skal en frivillig folkeoplysende forening stå åben for alle, som tilslutter sig foreningens formål. Kommunalbestyrelsen kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, godkende aktiviteter for en bestemt afgrænset deltagerkreds som frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde.

Det fremgår allerede i dag af folkeoplysningslovens § 4, stk. 3, nr. 6, at en folkeoplysende forening som udgangspunkt skal være åben for alle. Dog vil en firmaidrætsklub kunne begrænse medlemskaren til medlemmer, der rent faktisk arbejder i det pågældende firma, ligesom en politisk ungdomsforening kan kræve, at medlemmerne ikke kan være tilsluttet andre partier end foreningens moderparti. Tilsvarende gør sig gældende for kirkelige børne- og ungdomsorganisationer m.v. Der er dog ikke hjemmel til at afgrænse medlemskab af en folkeoplysende forening begrundet i f.eks. etnisk baggrund.

Medlemskab af en frivillig folkeoplysende forening skal – med de nævnte undtagelser – som udgangspunkt fortsat være åben for alle, men med forslaget gives der udtrykkelig hjemmel til inden for lovens område at iværksætte aktiviteter for en bestemt afgrænset deltagerkreds.

For den nærmere forståelse af, hvorledes afgrænsningen af deltagerkredsen kan finde sted, henvises til det anførte ovenfor vedrørende lovforslagets § 1, nr. 7.

Til nr. 13

Ændringerne er konsekvenser af lovforslagets § 1, nr. 17-19.

Til nr. 14 og 15

Med de foreslåede ændringer af folkeoplysningslovens § 21 pålægges kommunalbestyrelsen at anvise lokaler til aktiviteter, der har opnået tilskud efter den foreslåede udviklingspulje, jf. den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, nr. 3 (lovforslagets § 1, nr. 5).

Med den foreslåede ændring af § 21, stk. 5, angives, at der kan gøres undtagelse fra betingelsen for anvisning af lokaler om, at foreningen opfylder lovens tilskudsbetingelser, herunder for så vidt angår foreningsbegrebet, jf. folkeoplysningslovens § 3.

Undtagelsen fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 21, stk. 6, hvorefter der anvises lokaler efter folkeoplysningslovens § 21, stk. 1-4, til aktiviteter, som kommunalbestyrelsen har ydet tilskud til efter den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, nr. 3. Anvisningen af lokaler skal således foregå efter de samme prioriteringer, som også gælder ved anvisning af lokaler i øvrigt.

Den nærmere regulering af økonomi og omfanget af anvisningen m.v., som fremgår af folkeoplysningslovens § 22, gælder tillige ved anvisning af lokaler til aktiviteter, der har opnået tilskud fra udviklingspuljen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, nr. 3.

Den foreslåede bestemmelse i § 21, stk. 7, er en videreførelse af den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 21, stk. 5, 3. pkt., hvorefter kommunalbestyrelsen kan forlange de oplysninger meddelt, som er nødvendige for en vurdering af, om et anvist lokale er anvendt ud fra de forudsatte betingelser til folkeoplysende virksomhed efter loven.

Placeringen af bestemmelsen foreslås ændret, således at den også gælder for de tilfælde, hvor der er ydet tilskud til aktiviteter, der har opnået tilskud fra udviklingspuljen jf. den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, nr. 3.

Til nr. 16

Ændringerne er konsekvenser af lovforslagets § 1, nr. 17-19.

Til nr. 17

Med den foreslåede bestemmelse i § 34 forpligtes kommunalbestyrelsen til at vedtage og offentliggøre en politik for den folkeoplysende virksomhed i kommunen.

Formålet med at forpligte kommunerne til at udarbejde en folkeoplysningspolitik er at sikre en bevidst og planlagt udvikling af de rammer, som de folkeoplysende aktører agerer inden for. Derfor er det også hensigten, at politikken i så vid udstrækning som muligt udarbejdes i samarbejde med de

folkeoplysende aktører i kommunen. I hvilken udstrækning en sådan inddragelse finder sted er – ud over høringsforpligtelsen, jf. lovforslagets § 1, nr. 18 – kommunens beslutning.

Der skal være tale om en lokal politik, som formuleres ud fra lokale forhold. Politikken skal både kunne give foreninger og borgere indflydelse på og indsigt i, hvilke rammer der gælder for den folkeoplysende virksomhed i den pågældende kommune. Samtidig vil politikken kunne bidrage til en mere ensartet og stringent administration af tilskud m.v. i kommunen, når rammerne for arbejdet er tydeligt beskrevet.

Det fremgår således ikke af loven, hvad der skal stå i de enkelte kommuners folkeoplysningspolitik, eller hvordan den skal udarbejdes. Folkeoplysningsudvalget har dog peget på en række områder, som er relevante i denne sammenhæng. På den baggrund indgår der i den foreslåede bestemmelse i § 34 benævnelse af en række nærmere angivne emner, der som minimum skal berøres i politikken. Hvordan politikken nærmere udformes afhænger af de lokale forhold og beslutes af kommunalbestyrelsen. De pågældende emner skal blot indgå i politikken, men kan også indeholde andre emner end de nævnte.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 1, skal folkeoplysningspolitikken angive målsætninger for borgernes deltagelse i folkeoplysende voksenundervisning og folkeoplysende foreningsaktiviteter.

Dette emne for folkeoplysningspolitikken vedrører de helt overordnede målsætninger for den folkeoplysende virksomhed i kommunen. Her er der plads til at beskrive kommunens overordnede politik på området, langsigtede strategier og målsætninger.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 2, skal folkeoplysningspolitikken angive rammer for den folkeoplysende voksenundervisning og den folkeoplysende foreningsaktivitet, herunder de fysiske rammer.

Dette punkt er afgørende for de tilskudsregler, som kommunalbestyrelsen har hjemmel til at fastsætte om aktivitetstilskud, jf. folkeoplysningslovens § 11, stk. 5 og § 19, stk. 1, og om lokaletilskud, jf. folkeoplysningslovens § 23, stk. 2, og den foreslåede bestemmelse i § 25, stk. 6. De regler, der fastsættes om tilskud vil således skulle fastsættes inden for de rammer, som udstikkes i folkeoplysningspolitikken under dette emne. Det kan ligeledes få væsentlig betydning for administrationen af området, eftersom der i tilfælde af tvivl vil skulle vælges en løsning, der er i overensstemmelse med de i folkeoplysningspolitikken anførte rammer.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 3, at folkeoplysningspolitikken skal angive samspil og sammenhæng mellem støtteberettigede folkeoplysningsaktiviteter og selvorganiserede grupper og aktiviteter, herunder rammer for den kommunale udviklingspulje, jf. den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, nr. 3. (lovforslagets § 1, nr. 5)

Med den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 1, nr. 3, er der søgt åbnet for nye målgrupper for den folkeoplysende virksomhed, idet der med oprettelsen af en kommunal pulje skal kunne gives tilskud til udviklingsarbejde i forbindelse med organiseringsformer, initiativer, foreninger eller projekter med et folkeoplysende sigte – altså aktiviteter, der ikke nødvendigvis falder inden for den traditionelle opfattelse af folkeoplysende virksomhed, og dermed ikke får tilskud efter andre regler i folkeoplysningsloven.

Det kan under dette emne f.eks. beskrives, hvilke målgrupper man ønsker at nå ved at give tilskud til udviklingsarbejde, hvordan dette udviklingsarbejde spiller sammen med den øvrige folkeoplysende aktivitet i kommunen, og/eller overordnede tilskudsbetingelser i forhold til den pulje, der er foreslået i § 6, stk. 1, nr. 3.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 4, skal folkeoplysningspolitikken angive samspil mellem den folkeoplysende virksomhed og øvrige politikområder, herunder muligheder for partnerskaber med frivillige aktører fra folkeoplysningsområdet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 2.

Under dette emne kan det beskrives, hvordan den folkeoplysende virksomhed i den pågældende kommune skal fungere i samspil med kommunens øvrige politikker som f.eks. kulturpolitik, handicappolitik, sundhedspolitik og integrationspolitik. Det er hensigten, at der herved skabes bedre mulighed for, at de forskellige områder kan supplere hinanden frem for at overlape med hinanden.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 6), kan kommunalbestyrelsen beslutte, at dele af den beløbsramme, der årligt afsættes til folkeoplysende aktiviteter efter folkeoplysningslovens § 6, stk. 1, skal anvendes til nærmere angivne formål inden for lovens ramme, herunder ved indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver.

Det bør på den baggrund også angives i folkeoplysningspolitikken, hvis kommunen har til hensigt at inddrage de folkeoplysende aktører i løsningen af konkrete opgaver ved indgåelse af partnerskaber el. Der kan således i folkeoplysningspolitikken lægges en overordnet strategi for kommunalbestyrelsens intentioner på dette område.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 5, at folkeoplysningspolitikken skal angive afgrænsning af folkeoplysningsaktiviteter i forhold til tilgrænsende aktiviteter.

Under dette emne kan det angives, hvilke opgaver kommunalbestyrelsen forventer eller ønsker, at de folkeoplysende aktører skal løfte, i forhold til de opgaver der allerede løses af f.eks. kommercielle udbydere, biblioteker og uddannelsesinstitutioner. Det er hensigten, at det skal beskrives, hvordan de forskellige områder kan supplere hinanden frem for at konkurrere med hinanden.

Endelig skal folkeoplysningspolitikken efter den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, nr. 6, indeholde en beskrivelse af omfanget og karakteren af brugerinddragelsen af den folkeoplysende virksomhed i kommunen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 35 (lovforslagets § 1, nr. 18).

De foreslåede bestemmelser i § 35, stk. 1 og 3, giver alene kommunalbestyrelsen nogle rammer og muligheder, der skal udfyldes. Hvordan disse rammer udfyldes, skal fremgå af kommunens folkeoplysningspolitik, hvorved det gøres tydeligt for foreninger og borgere i kommunen. Endvidere kan rammerne først fastlægges efter den offentlige høring, som folkeoplysningspolitikken efter den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 2, nr. 1, skal gennemgå forud for vedtagelsen i kommunalbestyrelsen.

Til nr. 18

Efter den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen sikre, at den folkeoplysende virksomhed i kommunen inddrages i alle sammenhænge af generel betydning for denne virksomhed.

somhed, herunder forud for vedtagelsen af den i den foreslåede bestemmelse i § 34 nævnte folkeoplysningspolitik, kommunens budget for den folkeoplysende virksomhed i kommunen og kommunens regler for tilskud til den folkeoplysende virksomhed i kommunen.

Bestemmelsen forpligter kommunalbestyrelsen til at sikre brugerinddragelse. Hvordan og i hvilket omfang dette gøres i den enkelte kommune er op til kommunalbestyrelsen selv. Brugerinddragelse skal dog som minimum sikres forud for vedtagelsen af folkeoplysningspolitikken, budgettet og tilskudsregler på området.

Det bemærkes, at der med angivelsen af tilskudsregler sigtes til såvel aktivitetstilskud som lokaletilskud.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen i nærmere angivet omfang henlægge sine opgaver i henhold til folkeoplysningsloven til et udvalg med repræsentation for den virksomhed, der får tilskud efter lovens kapitel 4 og 5.

Med forslaget ønskes en bredere hjemmel til at delegere opgaver inden for folkeoplysningsområdet, end der er i dag. Efter de gældende regler har kommunalbestyrelsen alene mulighed for at delegere sine opgaver i henhold til folkeoplysningsloven til et kommunalt folkeoplysningsudvalg. Folkeoplysningsudvalgets sammensætning, kompetencer m.v. er endvidere nøje reguleret.

Med den foreslåede bestemmelse vil kommunalbestyrelsen kunne delegere til andre organer med deltagelse af repræsentanter for den folkeoplysende virksomhed end et folkeoplysningsudvalg. Det giver kommunalbestyrelsen mulighed for at vælge, hvilken form for brugerinddragelse, jf. den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 1, der bedst finder anvendelse i den pågældende kommune.

Inddragelsen kan fortsat ske ved nedsættelse af et folkeoplysningsudvalg. Kommunalbestyrelsen vil fremover blot selv skulle fastlægge sammensætning, kompetence m.v. for udvalget. Der er intet til hinder for, at dette gøres nøjagtig, som det er anført i den gældende lov. Der er med den foreslåede bestemmelse åbnet mulighed for en lang række andre varianter af brugerinddragelse, som kommunalbestyrelsen vil kunne gøre brug af. F.eks. vil man kunne nedsætte et udvalg ad hoc, eller man vil kunne inddrage de folkeoplysende aktører direkte.

Det bemærkes, at repræsentation for den folkeoplysende virksomhed alene kan finde sted ved repræsentanter for foreninger, som f.eks. inden for det seneste år har gennemført en folkeoplysende virksomhed med tilskud eller anvisning af lokale efter loven. Dette princip svarer til princippet i den gældende bestemmelse i § 35, stk. 4, som regulerer, hvem der kan repræsentere den folkeoplysende virksomhed i et kommunalt folkeoplysningsudvalg.

Uanset hvilken løsning en kommune vælger, skal principperne herfor nedfældes i kommunens folkeoplysningspolitik, jf. den foreslåede bestemmelse i § 34, som vedtages efter en offentlig høring.

Det bemærkes, at delegation til et udvalg med brugerrepræsentation skal finde sted under skyldig hensyntagen til kommunens budget, som kommunalbestyrelsen har ansvaret for. Det fremgår således af kommunestyrelseslovens § 40, stk. 2, at bevillingsmyndigheden er hos kommunalbestyrelsen,

og at foranstaltninger, der vil medføre indtægter eller udgifter, som ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, ikke må iværksættes, før kommunalbestyrelsen har meddelt den fornødne bevilling.

Til nr. 19

De gældende bestemmelser i folkeoplysningsloven §§ 34-39 vedrører alle sammensætning, valgprocedurer, kompetencer og pligter for et nedsat kommunalt folkeoplysningsudvalg. I konsekvens af den foreslåede bestemmelse i § 35 (lovforslagets § 1, nr. 18) om brugerinddragelse overflødiggøres bestemmelserne om kommunale folkeoplysningsudvalg, hvorfor de foreslås ophævet.

Til nr. 20

Den foreslåede affattelse af § 40 er en konsekvens af den foreslåede bestemmelse i § 35, jf. lovforslagets § 1, nr. 18, og ophævelsen af bestemmelserne om et kommunalt folkeoplysningsudvalgs sammensætning og kompetencer m.v. Med den foreslåede affattelse sikres det således, at udgifterne forbundet med et fortsat folkeoplysningsudvalg – eller et andet udvalg med lignende funktioner – fortsat skal afholdes af kommunalbestyrelsen, og at eventuelle diæter m.v. udbetales i overensstemmelse med de almindelige regler på området.

Til nr. 21

Den foreslåede ændring af § 41 er en konsekvens af den foreslåede bestemmelse i § 35, jf. lovforslagets § 1, nr. 18, og ophævelsen af bestemmelserne om et kommunalt folkeoplysningsudvalgs sammensætning og kompetencer m.v.

Til nr. 22

Der er ikke fastsat regler efter bestemmelsen, som indgik ved den nuværende lovs oprindelse i 2000, jf. lov nr. 480 af 31. maj 2000. Undervisningsministeriet ser endvidere ikke behov for at opretholde bestemmelsen, hvorfor den foreslås ophævet.

Til nr. 23

Ændringen er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 8.

Til nr. 24

Med den foreslåede ændring af folkeoplysningslovens § 45 a, stk. 1, nr. 2, er daghøjskolernes formål at tilbyde undervisning med et folkeoplysende eller beskæftigelsesfremmende sigte tilrettelagt for voksne, der bl.a. kan fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.

Med den foreslåede ændring af formålsbestemmelsen for daghøjskolerne tilføjes det lovtæksten, at det er en del af formålet hermed at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.

Det bemærkes, at der fortsat i daghøjskolernes virke – ud over undervisning med et folkeoplysende sigte – skal tilbydes undervisning med et beskæftigelsesfremmende sigte, jf. folkeoplysningslovens § 45 a, stk. 1, nr. 2. Denne undervisning med et beskæftigelsesfremmende sigte skal ikke nødvendigvis også kunne fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.

Der er således ikke tale om ændring af de eksisterende formål. Ændringen afspejler alene en tilføjelse til beskrivelsen af de eksisterende formål, der skal tydeliggøre daghøjskolernes demokratiske forpligtelse og understrege de demokratiske perspektiver i undervisningen.

Til nr. 25

Efter den foreslåede affattelse af folkeoplysningslovens § 46 er formålet med Folkeuniversitetets virksomhed gennem folkeoplysende undervisnings- og foredragsvirksomhed at udbrede kendskabet til forskningens metoder og resultater samt fremme af demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.

Med den foreslåede ændring af formålsbestemmelsen for Folkeuniversitetet tilføjes det lovteksten, at det er en del af formålet hermed at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab. Det er dog fortsat hovedformålet med Folkeuniversitetets virksomhed, at udbrede kendskabet til forskningens metoder og resultater.

Der er således ikke tale om ændring af det eksisterende formål. Ændringen afspejler alene en tilføjelse til beskrivelsen af de eksisterende formål, der skal tydeliggøre Folkeuniversitetets demokratiske forpligtelse og understrege de demokratiske perspektiver i undervisningen.

Til § 2

Loven træder i kraft den 1. august 2011 og har virkning for ansøgninger om tilskud og lokaler, der vedrører finansåret 2012. Ikrafttrædelsen indebærer, at i det tilfælde, at der måtte indkomme ansøgninger for tilskudsåret 2011 efter den 1. august 2011, finder de gældende regler fortsat anvendelse. Alle ansøgninger, der vedrører finansåret 2012, behandles i overensstemmelse med de foreslåede regler.

Ikrafttrædelsesbestemmelsen indebærer endvidere, at kommunalbestyrelsen – efter brugerinddragelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 18 – skal vedtage en folkeoplysningspolitik inden den 1. januar 2012. Det vil heraf fremgå, hvorvidt kommunen vil videreføre et evt. allerede nedsat folkeoplysningsudvalg, eller om kommunen vil sikre løbende brugerinddragelse på anden vis. Videreføres et allerede nedsat folkeoplysningsudvalg, beslutter kommunalbestyrelsen endvidere, under hvilke betingelser og med hvilke kompetencer udvalget videreføres. Der er intet til hinder for, at kommunalbestyrelsen beslutter, at folkeoplysningsudvalget fortsætter med de kompetencer, som det også har under den gældende lov, men kommunalbestyrelsen kan også fastlægge andre rammer for et sådant udvalg.